

**Riktlinjer för handläggning och dokumentation
Enheten Barn och familj,
Individ- och familjeomsorgen
Askersunds kommun**

**Beslutat av: Socialnämnden
2025-11-18, §143
Diariennr: 25SN56**

Innehåll

Inledning	3
Riktlinjernas syfte och tillämpning	3
Omfattning och ansvar	3
Revidering av riktlinjer	3
Lagstiftning	3
Socialtjänstlagen (2025:000)	4
BBIC – Barns behov i centrum	4
Handläggning och dokumentation	4
Anmälan och skyddsbedömning	5
Barn och ungdomars rätt att själv söka insats – personliga behov	5
Barns rätt att föra sin talan, stödperson, ombud och biträde	6
Offentligt biträde vid LVU	7
Offentligt biträde vid lagen om skyddat boende	7
Utredning	7
Kommunicering och beslutsprocessen	8
Samtycke och mottaglighet	8
Annan huvudmans ansvar	9
Beslut och ändring av gynnande beslut	9
Överklagan	9
Uppföljning av ett barns situation efter avslutad utredning och efter placering	9
Handläggning – LVU	9
Insatser för personliga behov – insatser efter behovsprövning	10
Kontaktperson, kontaktfamilj eller kvalificerad kontaktperson	10
Vård av barn och unga utanför det egna hemmet	11
Övrigt gällande insatser efter behovsprövning	14
Hälso- och tandhälsoundersökning i samband med placering	14
Vårdnadsöverflytt	14
Föräldrars ersättningsskyldighet i samband med placering	14
Omprövning av ersättningsnivå	15
Insatser för personliga behov - insatser utan individuell behovsprövning	15
Insatslista – insatser utan individuell behovsprövning	15
Undantag från skyldigheten att dokumentera - insatser utan individuell behovsprövning	17
Förebyggande arbete	19
Brottsförebyggande arbete	19

Planering och genomförande	19
Planering insats personliga behov – utan behovsprövning	20
Vård- och genomförandeplan	20
Uppdrag	20
SIP – samordnad individuell plan	20
Uppföljning	21
Unga lagöverträdare	21
Ungdomstjänst och medling	22
Våld i nära relation och barnfridsbrott	22
Barnahus	23
Brottsofferstöd	23
Övrigt	23
Ansvarsfördelning mellan kommuner	23
Ensamkommande barn	23
Ej verkställda beslut	24
Jäv	24

Inledning

Riktlinjerna är ett styrdokument för socialtjänstens arbete med barn och unga som riktar sig både till nämndens politiker och till medarbetare. Dessa riktlinjer syftar till att ange de politiska ställningstagande som är nödvändiga för att säkerställa att verksamheten bedrivs effektivt, rättssäkert och med god kvalitet.

Barnets bästa och barnets behov ska i första hand beaktas vid samtliga bedömningar och beslut. Ett barn som är i kontakt med socialtjänsten ska informeras kontinuerligt och bli delaktig i det som pågår och planeras. Samtliga insatser som beviljas ska vara motiverade utifrån barnets behov. Insats som åligger annan huvudman ska inte beslutas/ersättas av Socialnämnden. Rättsliga utslag i domstol som blir prejudicerande måste fortlöpande beaktas.

Riktlinjernas syfte och tillämpning

Riktlinjerna ska ge stöd och vägledning för arbetet. Det är inte möjligt att i dessa riktlinjer beskriva alla sorters situationer eller behov som kan tänkas uppstå. Riktlinjerna beskriver vanligt förekommande situationer och behov. I övrigt ska en individuell prövning göras. Riktlinjerna är vägledande i de fall lagar, föreskrifter och allmänna råd samt de handböcker som Socialstyrelsen publicerar lämnar ett behov av lokal vägledning. Riktlinjerna är inte en sammanfattning av de handböcker som berörs. Riktlinjer ska ange ramarna då handlingsutrymmet i en viss fråga lämnar plats för handläggaren själv att utforma detaljerna. Vägledning för hur arbetet rent konkret ska gå till ges i de rutiner som verksamheten tar fram och som återfinns i verksamheten.

Socialnämndens avser att i största möjliga utsträckning erbjuda och använda sig av förebyggande insatser, insatser utan behovsprövning samt öppenvårdsinsatser.

Omfattning och ansvar

Riktlinjens målgrupper är barn och unga upp till 18 års ålder och som är i behov av skydd och/eller stöd av socialtjänsten samt barn och unga till och med 20 år som är placerade utanför det egna hemmet.

Revidering av riktlinjer

Riktlinjerna gäller från och med den 1 juli 2025 och är giltiga tills vidare. Översyn ska ske minst en gång per mandatperiod.

Lagstiftning

Riktlinjerna utgår från följande lagstiftning

- Socialtjänstlagen (2025:000)
- Lag med särskilda bestämmelser om vård av unga (1990:52), LVU
- Lag om placering av barn i skyddat boende (2024:79), LSB
- Lagen med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare (1964:7), LUL

- Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), OSL
- Socialtjänstförordningen (2001:937), SoF
- Förvaltningslagen (1986:223), FL
- Föräldrabalken (1949:381), FB
- Lag (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter, Barnkonventionen

Socialtjänstlagen (2025:000)

Starkare fokus på ett förebyggande perspektiv. En viktig del inom det förebyggande och tidiga arbetet är att socialtjänsten är synlig och lättillgänglig, att Askersunds barn, unga och deras föräldrar möter och ser socialtjänsten på sina arenor. Det ökar förutsättningen för att målgruppen får ökat förtroende för socialtjänsten och därmed vågar söka stöd från socialtjänsten. Socialtjänsten ska arbeta samverkande och förebyggande på individ- och gruppnivå för att möta upp barns behov och förebygga att barn och unga begår brott.

Vi har ett ökat fokus på en tillgängligare socialtjänst, där fler insatser kan komma att ges utan bistånd. Det ska vara enkelt att komma i kontakt med och få tidigt stöd från socialtjänsten. Individuellt råd och stöd samt stöd via gruppverksamhet för barn, unga och deras föräldrar ska erbjudas till dem som har sådant behov. Stödet ska ges när behovet uppstår och inte behöva föregås av utredning. Barn och unga ska kunna få stödet på den arena där de är, exempelvis på skolan och fritidsverksamheten.

Barn, unga och vuxnas behov och önskemål ska tas tillvara vid planering av insatser. Insatser ska anpassas efter individens förutsättningar och möjligheter att ta till sig insatsen. Insatser som erbjuds ska vara av god kvalitet och uppföljning ska ske kontinuerligt i syfte att säkerställa avsedd effekt. Barn och unga som utsatts för brott ska erbjudas stödsamtal.

Socialtjänsten ska arbeta proaktivt för att tidigt nå barn som kan ha behov av stöd och insatser från socialtjänsten. Detta sker bland annat genom att socialtjänsten är synlig på arenor där barn, unga och deras föräldrar vistas samt genom samverkan med föreningar, andra förvaltningar och myndigheter som möter barn och unga. Vid bedömning av orosanmälningar ska riskfaktorer för att utveckla normbrytande beteende hos barnet/den unga tillmätas stor betydelse. Insatser som erbjuds ska vara kunskaps- och evidensbaserade.

BBIC – Barns behov i centrum

BBIC är ett nationellt handläggnings- och dokumentationssystem som ska användas i verksamheten och dess handläggning och dokumentation. BBIC ska ge en enhetlig struktur för socialtjänstens handläggning, genomförande och uppföljning av barn och unga och ska bidra till ökad kvalitet och rättssäkerhet. Syftet med BBIC är att stärka barnets delaktighet och inflytande och förbättra samarbetet med barnets familj och nätverk.

Handläggning och dokumentation

Handläggning och dokumentation regleras i socialtjänstlagen (SoL) och förvaltningslagen (FL). Vid all handläggning ska stor vikt läggas vid barnet/den unges och dennes vårdnadshavares rätt till delaktighet, inflytande och självbestämmande.

Handläggning av ärenden som rör enskilda samt genomförande av beslut om insatser ska dokumenteras. Dokumentationen ska utvisa beslut och åtgärder som vidtas i ärendet samt faktiska omständigheter och händelser av betydelse. Beskrivningen av barnets/den unges förhållanden ska präglas av saklighet och objektivitet.

Handlingar som rör enskildas personliga förhållanden ska förvaras så att obehöriga inte får tillgång till dem.

Anmälan och skyddsbedömning

Det finns inget formkrav på inkomna uppgifter eller information. En ansökan/anmälan kan lämnas skriftligen eller muntligen av den enskilde (barnet/den unge) eller den person som misstänker att ett barn är i behov av stöd eller far illa och kan behöva stöd från socialnämnden. Under kontorstid föreligger beredskap att ta emot anmälningar och ansökningar. Mottagare av informationen ska alltid skriva ned denna i verksamhetssystemet. Hänvisning till socialjour ges efter arbetstidens slut. Hänvisning kan ej ske efter att socialtjänsten påbörjat arbete i ärendet.

En anmälan som inkommit ska genast följas av en skyddsbedömning i enlighet med 20 kap 1 § SoL, detta för att säkerställa om barnet eller den unge är i behov av omedelbart skydd. Varje inkommen information granskas för bedömning, till exempel om socialtjänsten är rätt instans eller om uppgifterna som lämnats är uppenbart felaktiga. Beslut att inleda eller inte inleda utredning ska därefter, om det inte finns synnerliga skäl, fattas inom fjorton dagar efter det att anmälan inkommit. Dokumentation och beslut vid en omedelbar skyddsbedömning och förhandsbedömning ska ske i en personakt. När kontakt med socialtjänsten inte föranleder omedelbar åtgärd vad gäller skyddet eller att utredning inleds, ska individen i första hand erbjudas stöd genom insatser som inte kräver individuell behovsprövning enligt 11 kap. 5 § nya SoL. Dessa insatser kan snabbt tillgodose stödbehov och stärka barn och familj i ett tidigt skede, utan att utgöra ett formellt ärende.

Vid avvägningar rörande fortsatt kontakt och stöd så ska insatser utan individuell behovsprövning alltid prioriteras och rekommenderas.

Ansökan kan lämnas av den enskilde, barn som fyllt 15 år samt vårdnadshavare. Vid ansökan inleds alltid en utredning.

Vem som har rätt att besluta i ärendet återges i delegationsordningen.

Huvudregeln är att uppgift om uppgiftslämnarens identitet inte får hemlighållas för den person som berörs av dem. Genom en bestämmelse i OSL ges möjlighet till anonymitetsskydd inom socialtjänsten för anmälan eller annan utsaga av enskild under vissa förutsättningar. Sekretessskyddet gäller endast för enskilda personer och inte för anmälningsskyldiga.

Socialtjänsten får informera den som har gjort en anmälan enligt anmälningsplikten i 19 kap 1 § SoL om att utredning har inletts, inte har inletts eller tillförts en pågående utredning. Sådan information ska på begäran lämnas till anmälaren om det med hänsyn till omständigheterna inte är olämpligt att göra det (19 kap 6 § SoL).

Barn och ungdomars rätt att själv söka insats – personliga behov

Barn 0–11 år krävs samtycke från vårdnadshavare för beslut om insats gällande personliga behov.

Unga 12–14 år får nämnden fatta beslut om insats för att tillgodose barnets behov även utan samtycke, om det är lämpligt och barnet samtycker.

Unga 15 år och äldre får nämnden besluta om insatser för att tillgodose barnets personliga behov även utan vårdnadshavarens samtycke, om det är lämpligt och barnet begär eller samtycker till det.

Samtycke från vårdnadshavare behövs alltid för insatser i form av vård i familjehem, jourhem, stödboende och HVB.

Insatser till barn utan individuell behovsprövning får endast ges till barn som fyllt 15 år och om det bedöms lämpligt att insatsen tillhandahålls på detta sätt.

Barns rätt att föra sin talan, stödperson, ombud och biträde

Ungdomar som fyllt 15 år har rätt att själva föra talan i mål eller ärenden enligt SoL och LVU.

Den nya socialtjänstlagen stärker barns rätt att komma till tals och att deras åsikter beaktas i beslut som rör dem. Lagen bygger på barnkonventionen och betonar att barnets bästa ska komma i första hand. Socialtjänsten har ett ökat ansvar att lyssna på barn och säkerställa att de får information på ett sätt de förstår.

Barnet kan framföra sina åsikter på olika sätt; det kan ske muntligt, skriftligt eller på något annat sätt. Vidare kan barnet framföra sina åsikter direkt eller genom en företrädare. Barnet ska dock aldrig vara skyldigt att framföra sina åsikter, utan bara ges möjlighet att göra det.

Samtal med barn utan vårdnadshavarens samtycke regleras i 20 kap 7§ SoL. Detta får ske vid en utredning av om socialnämnden behöver ingripa till barnets skydd och stöd, och vid en utredning om överflyttning av vårdnaden.

Barnet/ungdomen kan välja att ha med en stödperson (ex förälder, fritidsledare, kompis eller ett syskon) vid samtal med socialtjänsten för att öka barnets trygghet. Vill barn ha en tolk ska vi tillgodose det behovet. Socialtjänsten ska aktivt informera barnet om den möjligheten. Viktigt att uppmana stödpersonen att inte sprida det som sägs i samtalet, utan att det är något som ska stanna där eller mellan stödpersonen och barnet.

En enskild får anlita ett ombud eller biträde (14 § FL) som hjälper den enskilde att föra sin talan. Ett biträde kan följa med på möten och vara den enskilde behjälplig, medan ett ombud kan ha större befogenheter enligt fullmakt. Den som har ett ombud behöver dock fortfarande ha kontakt med handläggaren och medverka personligen om myndigheten begär det. I de fall ett ombud inte är den enskildes legala företrädare (god man eller förvaltare) bör en formell fullmakt finnas.

En skriftlig fullmakt ska vara undertecknad av den enskilde och innehålla ombudets namn samt omfattning av ombudets uppdrag, dvs vilken period fullmakten gäller för och vad uppdraget innebär. Genom fullmakt får ett ombud rätt att helt eller delvis föra den enskildes talan. Fullmakten ska alltid uppvisas i original. Åtgärder som ombudet vidtar enligt fullmakt är bindande för uppdragsgivaren (den enskilde). En fullmakt kan alltid återkallas av den enskilde.

I särskilda fall kan det vara nödvändigt att motta en muntlig fullmakt. En muntlig fullmakt ska alltid dokumenteras. Har en muntlig fullmakt lämnats vid ett tidigare tillfälle ska dess omfattning och giltighet kontrolleras med uppdragsgivaren (den enskilde). Ny fullmakt kan behöva inhämtas.

Offentligt biträde vid LVU

När det står klart att socialtjänsten ska ansöka om vård enligt LVU eller annan åtgärd med stöd av lagen ska anmälan om behov av offentligt biträde göras hos förvaltningsrätten i enlighet med 39§ LVU. Ansvar för detta återfinns i delegationsordningen. Nämnden kan lämna förslag på vem de önskar som ombud för barnet. För vidare info gällande LVU hänvisas till separata riktlinjer.

Offentligt biträde vid lagen om skyddat boende

I ärenden och mål enligt lagen om placering av barn i skyddat boende (2024:79) eller om beslut om omedelbar insats eller om upphörande av insats ska offentligt biträde förordnas för barnet och för vårdnadshavarna, om det inte måste antas att behov av biträde saknas.

Utredning

Utredning inleds enligt 14 kap 2 § SoL samt enligt 20 kap 5§ SoL. Utredning av vad som genom ansökan, anmälan eller som på annat sätt har kommit till nämndens kännedom och som kan föranleda någon åtgärd av nämnden ska inledas utan dröjsmål.

En utredning ska inte göras mer omfattande än vad som är motiverat av omständigheterna i ärendet. Vid varje utredning ska det upprättas en utredningsplan. För att hålla utredningsprocessen effektiv och sammanhållen bör datum för de olika utredningssamtalen/möten fastställas så tidigt som möjligt. Utredningsplanen är ett arbetsmaterial som utgår från anmälan/ansökan och som vid behov ska revideras under utredningens gång

Utredning ska bedrivas så att inte någon i onödan utsätts för skada eller olägenhet. Den som är part i en utredning ska, om inte särskilda skäl talar mot det, genast underrättas om att en utredning har inletts. Det får inte råda något tvivel om att en utredning pågår. Familjen ska alltid informeras om nämndens beslut och avsikter i fråga om utredningens bedrivande. För att undanröja oklarheter om socialtjänstens möjligheter att utan samtycke från vårdnadshavaren inhämta uppgifter från olika källor, återfinns klargörande under 20 kap SoL med syfte att klargöra att olika kontakter får förekomma i utredningsarbetet. Framför allt om förhållandena är så alarmerande att det kan bli aktuellt med vård utom hemmet måste socialtjänsten vara oförhindrad att ta de kontakter som bedöms nödvändiga för att utreda barnets behov av skydd.

Utredningen ska genomföras skyndsamt, ha ett helhetsperspektiv och vara sammanställd och kommunicerad inom fyra månader. Finns det särskilda skäl får nämnden besluta att förlänga utredningen för viss tid. Nämnden får dock inte besluta att förlänga utredningen ”tills vidare” utan måste fatta ett nytt beslut för viss bestämd tid

Varje ärende ska handläggas så enkelt, snabbt och kostnadseffektivt som möjligt utan att säkerheten eftersätts (9 § FL). Utredningen genomförs i samråd med barnet/den unge och dennes vårdnadshavare. Dennes önskemål och förslag ska beaktas och dokumenteras.

I utredningens analys och bedömning ska utredningens frågeställningar besvaras. Risk och skyddsfaktorer ska tydligt framgå. Inga nya uppgifter ska framkomma i analys och bedömning. Utredningen ska även omfatta mål för de insatser som föreslås.

Efter kommunikering (se nedan) ska beslut fattas av delegat, i beslutet ska det framgå vilken insats om beviljats, omfattning samt under vilken tidsperiod som beslutet gäller.

Kommunikering och beslutsprocessen

Av 17 § Förvaltningslagen (FL) framgår att ett ärende inte får avgöras utan att den som är sökande, klagande eller annan part har underrättats om en uppgift som har tillförts ärendet genom någon annan och personen har fått tillfälle att yttra sig. Parter ska underrättas om material och ges tillfälle att yttra sig innan beslut. På vilket sätt avgör myndigheten (11 kap 8 § SoL, 17 § FL) och kan ske skriftligt och muntligt. Tiden för skäligt rådrum är minst fem dagar. Avslagsbeslut ska kommuniceras skriftligt och en besvärshänvisning ska bifogas. Kommunikeringen och vad som framkommit i kontakt med barnet och familjens ska dokumenteras i verksamhetssystemet.

I vissa fall är kommunikering inte nödvändig. Det gäller bland annat om den enskilde får precis det personen ansökt om eller begärt. Undantaget omfattar även uppgifter som saknar betydelse eller om alla uppgifter i utredningen har lämnats av den enskilde, då behövs ingen kommunikering ske innan beslut tas i ärendet. Det kan till exempel bli aktuellt vid ett omedelbart omhändertagande enligt 6 § LVU. I tveksamma fall är det bättre att kommunicera utredningsmaterialet än att låta bli.

Innan beslut om insats fattas, ska det stå klart att barnets behov inte kan tillgodoses i barnets egna nätverk. Insatserna ska anpassas utifrån barnets eller familjens egna förutsättningar. Insatserna behöver utformas så att barnet och familjen får bästa möjliga förutsättningar att tillgodogöra sig insatserna. Genom en delaktighet från barnet och familjen inför beslutsfattandet och planering av insatserna ökar möjligheten till en god måluppfyllelse i insatsen. De insatser som beviljas ska alltid ha en tydlig koppling till den oro och de behov som identifierats genom orosanmälan, förhandsbedömning och utredning.

Inför beslut tas ska en prövning alltid ske om behovet kan tillgodoses på annat sätt än genom insats från socialtjänsten, till exempel genom familjens nätverk, barnets/den unges egna nätverk, frivilligorganisationer eller andra verksamheter riktade till barn. Innan beslut om insats kan bli aktuell ska det stå klart att det föreligger behov/risker som ej tillgodoses av vårdnadshavare. Utgångspunkten är att det bästa för barn och unga är att bo kvar i sitt eget hem och med sitt privata nätverk som en aktiv del i livet. Undantag kan ske, exempelvis vid hedersproblematik och ibland inom våldsärenden.

Samtycke och mottaglighet

Det ska vara tydligt vad den enskilde tackar ja/nej till för insats och vad genomförandet innebär. Barnets och familjens egna drivkrafter samt vilja och förmåga till förändring är ofta avgörande för att förändringar ska kunna ske. Det är därför viktigt att ta reda på barnets och familjens egna önskemål, motivation, insikt och inställning till insatserna. Insatsen ska utformas i samverkan med barnet och dennes vårdnadshavare. Socialtjänsten ska alltid sträva efter att vara lyhörd för barnets och barnets vårdnadshavares egna lösningar, förutsättningar och förmåga. Om bristande mottaglighet/förändringsförmåga uppfattas utifrån föreslagen insats ska insatsen normalt inte beviljas.

Om det saknas samtycke för insats och oron för barnet/den unge är stor, ska det alltid undersökas om det finns rekvisit för beslut enligt LVU.

Annan huvudmans ansvar

Innan beslut om insatser fattas, ska det alltid ha gjorts en prövning om barnets behov faller under annan huvudmans ansvar. Barn och familjs ansvar utgår ifrån bristande föräldraförmåga och social problematik

Beslut och ändring av gynnande beslut

En utredning föranledd av en ansökan eller en anmälan ska utmynna i ett beslut. Av beslutet ska det framgå om och i så fall vilken insats som beviljats, omfattningen av insatsen samt hur lång tid beslutet gäller. Beslut fattas enligt socialnämndens gällande delegationsordning. Vid avslagsbeslut ges information om rätten att överklaga. Beslut fattas enligt socialnämndens gällande delegationsordning.

En ansökan kan inte avvisas eller avslås med motiveringen att kommunens riktlinjer inte innehåller den sökta insatsen.

Socialnämnden får ändra ett gynnande beslut i de situationer som följer av 37 § FL.

Överklagan

Den enskilde ska alltid underrättas om sin rätt att överklaga ett beslut. Beslutet ska överklagas skriftligen och inges till nämnden. Handläggande socialsekreterare ska vara den enskilde behjälplig med detta om den enskilde behöver eller önskar. Beslut om att inleda utredning kan dock ej överklagas.

Enligt 38 § FL ska en myndighet ändra ett beslut som den har meddelat som första instans om;

1. den anser att beslutet är uppenbart felaktigt i något väsentligt hänseende på grund av att det har tillkommit nya omständigheter eller av någon annan anledning, och
2. beslutet kan ändras snabbt och enkelt utan att det blir till nackdel för någon enskild part.

Uppföljning av ett barns situation efter avslutad utredning och efter placering

När en utredning som gäller ett barns behov av skydd eller stöd har avslutas utan beslut om insats, kan socialnämnden besluta om uppföljning av barnets situation enligt 23 kap 1 § SoL. Ett sådant beslut får fattas utan vårdnadshavarens och barnets samtycke. Detsamma gäller för barn när en placering upphör (2 kap 2 § SoL). Uppföljningen ska avslutas senast 6 månader från det att utredningen avslutats eller placering upphört. Socialtjänsten har rätt att ta kontakter och rätt att samtala med barnet under uppföljningstiden.

Handläggning – LVU

För vägledning utifrån handläggningen som rör ärenden enligt LVU återfinns det i separat handling, såsom Handboken LVU samt gällande rutiner utifrån handläggning LVU.

Insatser för personliga behov – insatser efter behovsprövning

Beslut om insatser för personliga behov som fattats med stöd av 11 kap. 1 § i förslaget till ny socialtjänstlag utgör myndighetsutövning. Det ställer krav på att den formella handläggningen för dessa ärenden ska stämma överens med bestämmelserna i nya socialtjänstlagen och förvaltningslagen (2017:900), FL. Det innebär bland annat att beslut som fattas med stöd av den förslagna bestämmelsen, oavsett om det är ett bifalls- eller avslagsbeslut, ska föregås av en ansökan och utredning som innehåller en individuell behovsprövning.

Möjligheten att tillhandahålla insatser utan individuell behovsprövning innebär inte någon inskränkning i den enskildes rätt till behovsprövade insatser eller socialnämnden skyldigheter att utreda och pröva sådana ansökningar. Den enskilde har alltid rätt till att få en ansökan om insats prövad, även om ansökan avser en insats som socialnämnden tillhandahåller utan individuell behovsbedömning.

Följande insatser ska alltid föregås av en individuell behovsprövning:

Kontaktperson, kontaktfamilj eller kvalificerad kontaktperson

Kontaktperson och kontaktfamilj kan utses för att stötta den enskilde i personliga angelägenheter om den enskilde begär eller samtycker till det. Insatsen utgår från barnets behov och ej från vårdnadshavare eller föräldrars behov. En särskilt kvalificerad kontaktperson kan beviljas ungdomar med omfattande behov. Insatsen kan ges frivilligt enligt SoL eller med stöd av 22 § LVU som ett beslut om mellantvång, om ungdomen samtycker men vårdnadshavare motsätter sig insatsen.

Vid beslut om insats gällande kontaktperson eller kontaktfamilj ska nämnden upprätta en genomförandeplan.

I Askersunds kommun används insatserna kontaktperson och kontaktfamilj restriktivt.

Det övergripande syftet med dessa insatser är att stödja och stärka barn och ungdomar, motivera till en social färdighetsträning, utöka nätverket och aktiviteter för att bryta en isolering.

Följande kriterier ska alltid beaktas när kontaktpersonsinsats övervägs:

- Öppenvård ska i regel ha provats först
- Öppenvård ska i regel ske parallellt med kontaktpersonsinsatsen
- Extern kontaktperson/kvalificerad kontaktperson kan beviljas i samband med hemflytt från samhällsvård, om den hemflyttade ungdomen har en upparbetad kontakt med exempelvis en HVB-personal eller familjehemsförälder.

Kontaktperson vid umgänge syftar till att skapa trygga och förutsägbara umgängen när placerade barn träffar sina föräldrar eller andra nätverkspersoner. Kontaktperson vid umgänge kan beviljas om det är utrett och inte möjligt att personer i barnets nätverk kan finnas med under umgängen eller om öppenvården av olika anledningar ej kan tillgodose behovet. Målet ska vara att umgängen ska kunna ske oövervakat alternativt med stöd från någon i nätverket och i regel ska insatsen kombineras med insats för att mobilisera nätverket så att umgänge kan ske utan insats från socialtjänsten.

Kontaktfamilj beviljas utifrån barnets behov av att få vistas i en annan familj under några dygn i månaden, vanligtvis 2–6 dygn. Särskilda undantag kan förekomma och föregås av en konkret behovsbeskrivning och övre gräns för insatsen är max 14 dygn.

Kontaktfamiljens uppgift är att ta emot barn för regelbunden vistelse och för att stärka barnets kontaktnät. Om barnet går i skola bör ett mål med insatsen vara att kontaktfamiljen ger stöd i skolarbetet. Uppdraget ska ha ett tydligt mål vilket ska följas upp regelbundet genom träffar med den enskilde och kontaktfamiljen.

Följande kriterier ska alltid beaktas när insatsen övervägs:

- Barnets egna behov av miljöombyte, aldrig förälders behov av avlastning
- Stödmöjligheter genom familjens nätverk ska vara uttömt och insatsen ska användas för att motverka behovet av placering
- Öppenvårdsinsatser ska ha prövats först och alltid ske i kombination med kontaktfamiljinsatsen, då kontaktfamiljinsatsen i sig inte är förändrande
- Inför, under eller efter extern placering kan kontaktfamilj användas med syfte att bygga/bibehålla relation till familjehemsföräldrarna eller minimera risken för omplacering genom avlastning för familjehemmet.

Vård av barn och unga utanför det egna hemmet

Innan ett barn eller ungdom placeras i dygnet runt insats ska öppenvårdsinsatser prövas eller övervägts. Undantag kan göras, dock ska beslut om vård av barn och unga utanför det egna hemmet tillämpas restriktivt. Socialnämnden ansvarar för att de barn och unga som behöver vårdas eller bo i ett annat hem än det egna tas emot i familjehem eller i ett hem för vård eller boende (HVB) samt att de får god vård. Intentionen är att familjer ska återförenas efter placering och socialnämnden arbetar för att detta ska bli möjligt. Förutom möjligheten att placera i nätverket, ska närhetsprincipen tillämpas. Om det är möjligt för barn och unga att placeras i närheten av sitt nätverk bidrar det till att underlätta för barnet/den unge att ha kontakt med sitt ursprung och övrigt nätverk.

För kompletterande uppgifter gällande nämndens ansvar och skyldighet gentemot uppdragstagare sker hänvisning till separata riktlinjer.

- *Familjehem*

Med familjehem avses ett enskilt hem som på uppdrag av socialnämnden tar emot barn och unga för stadigvarande vård och fostran och vars verksamhet inte bedrivs yrkesmässigt. Hur länge ett barn bor i ett familjehem är individuellt utifrån behov.

I första hand skall alltid internt rekryterade familjehem matchas barnet/ungdomen. Det är först när en sådan matchning inte är möjlig som ett externt konsulentstött familjehem kan övervägas. När ett barn placeras stadigvarande i ett externt konsulentstött familjehem ska målet vara att familjehemmet efter en tid övergår till att bli uppdragstagare åt kommunen, vilket ska formuleras i upprättat avtal och diskuteras med konsultföretaget/familjehemmet innan placeringen kommit till stånd. Val av konsulentstött familjehem ska alltid utgå från de företag som upphandlats inom aktuellt ramavtal.

Vid placering ska en särskild utsedd socialsekreterare som ansvarar för kontakten med barnet/den unge utses. Regelbundna personliga besök ska ske minst 2 gånger per år, i familjehemmet för att säkerställa insatsens måluppfyllelse. Därutöver ska kontakt med barnet ske regelbundet, genom fysiska eller digitala träffar och telefonkontakt. Av vikt att barnets behov och önskemål får styra. Ett beslut om placering ska övervägas minst var sjätte månad

av socialnämndens arbetsutskott. Barn och ungas hälsa, utveckling och skolgång ska särskilt uppmärksammas.

Socialtjänstens ska alltid sträva efter att syskon inte separeras i samband med familjehemsplacering.

- *Privatplacering*

Askersunds kommun kan genom en så kallad privatplacering medverka till att ett barn får bo stadigvarande hos en annan familj, utan att det är fråga om en placering i familjehem. Privatplacering är ingen placeringsform, utan en överenskommelse mellan vårdnadshavaren och det aktuella hemmet. En sådan överenskommelse förutsätter att nämnden har lämnat medgivande enligt (22 kap 2 § SoL). Ett barn får inte utan socialnämndens medgivande tas emot för stadigvarande vård och fostran inom en privatplacering, gäller för barn upp till 18 års ålder. Medgivande krävs inte när barnet flyttar till en förälder som inte är vårdnadshavare eller till någon annan som har vårdnaden om barnet. Medgivande är inte heller nödvändigt när det gäller ungdomar i de övre åldersskikten som lämnar föräldrahemmet för att bo hos andra, till exempel studera på annan ort, eftersom det i de fallen ofta inte är fråga om att barnen får stadigvarande vård och fostran i det nya hemmet.

Vid en privatplacering bedöms barnet inte ha något vårdbehov och ekonomisk ersättning till hemmet utgår inte från nämndens sida. Socialtjänsten måste ändå försäkra sig om att förhållandena är tillfredsställande i det hem där barnet ska bo och därför måste nämnden var sjätte månad enligt 22 kap 13 § SoL överväga om privatplaceringen fortfarande behövs.

Nämnden ska medverka till att barnet får god vård och fostran och i övrigt gynnsamma uppväxtförhållanden, verka för att barnet får lämplig utbildning och den hälso- och sjukvård det behöver samt lämna vårdnadshavarna och föräldrarna råd, stöd och annan hjälp som de behöver. Socialnämnden har ingen skyldighet att lämna dem som tagit emot ett barn under dessa former råd, stöd eller annan hjälp. Däremot kan kommunen göra det i förebyggande syfte när kommunen finner det som lämpligt.

- *Hem för vård och boende (HVB)*

Hem för vård eller boende är ett hem som tar emot enskilda barn och ungdomar för vård eller behandling i förening med ett boende. Verksamheten ska bedrivas yrkesmässigt med tillstånd från Inspektionen för vård och omsorg.

Ett beslut om vård vid ett hem för vård eller boende (HVB) ska vara tidsbegränsat och övervägas minst var sjätte månad. Val av HVB-hem ska alltid utgå från de hem som upphandlats i enlighet med aktuellt ramavtal.

Vid placering på HVB ska socialsekreterare tillsammans med barnet/ den unge och vårdnadshavare samt HVB-personal från start göra upp en planering för vad som behövs för att stötta till öppenvårdsinsatser på hemmaplan.

- *Stödboende för barn och unga 16–20 år*

Stödboende är en placeringsform för barn och unga i åldern 16–20 år och bedöms kunna bo i ett eget boende med anpassat stöd, och som inte har behov av sådana vård- och behandlingsinsatser som motiverar en placering på HVB eller familjehem. Barn i åldern 16–17 år får tas emot i ett stödboende endast om det finns särskilda skäl. Ett stödboende är avsett

för barn och unga som är bättre socialt fungerande och endast har ett mindre vårdbehov. De är också så pass mogna och självständiga att familjehemsplacering inte bedöms lämplig.

- *Jourhem och en tillfällig placering*

Jourhem tar emot barn eller unga för tillfällig vård och får ej ske om inte förhållande i jourhemmet och förutsättningarna för vård i det har utretts av en socialnämnd. Ett barn får vårdas i ett jourhem i högst två månader efter att en utredning avslutas. Finns det särskilda skäl, får barnet vårdas längre i jourhemmet. Jourhem ska få utbildning, råd, stöd och annan hjälp de behöver.

En tillfällig placering kan bli aktuell när det uppstår situationer där barn omgående behöver vårdas utanför det egna hemmet för en kortare eller längre tid. Beslutet kan verkställas hos en anhörig eller i ett annat enskilt hem, i avvaktan på att hemmet utreds som familjehem eller en omplacering till ett utrett familjehem, annan vårdform eller hemflytt blir aktuellt. Tillfällig placering är ingen reglerad placeringsform och beviljas som vård utanför det egna hemmet enligt SoL eller LVU.

- *Särskilt ungdomshem (SiS)*

Särskilt ungdomshem bedrivs av Statens institutionsstyrelse (SiS) och är ett boende för barn och unga som enligt 3 § LVU behöver stå under särskilt noggrann tillsyn. Detta på grund av kriminalitet, missbruk eller annat socialt nedbrytande beteende.

LVU-lagstiftningen ger SiS vissa särskilda befogenheter att besluta om begränsningar i den unges rörelsefrihet, att tillhandahålla vård vid låst avdelning och att ex. reglera barnet/den unges användning av elektroniska hjälpmedel och möjligheter att ta emot besök. Det är SiS som efter ansökan från socialnämnden anvisar plats och beslutar om inskrivning vid särskilt ungdomshem. I akuta situationer ska Statens institutionsstyrelse omedelbart anvisa en sådan plats. Ansökan om plats görs via e-tjänst på SiS hemsida.

SiS är även skolhuvudman och ansvarar för den placerades skolgång under vårdtiden.

- *Placering i skyddat boende*

Med skyddat boende avses en boendeinsats till den som behöver stöd och skydd till följd av hot, våld eller andra övergrepp. För att bevilja ett barn placering på skyddat boende krävs att barnet placeras tillsammans med en vårdnadshavare som är myndig, dvs. har fyllt 18 år, och som också beviljas insatsen. Barn ska bedömas och beviljas insatsen individuellt för att få sina behov av stöd- och hjälpinsatser tillgodosedda.

När det finns samtycke från båda vårdnadshavarna beviljas barnet insatsen med stöd av SoL. Saknas samtycke från den vårdnadshavare som barnet inte placeras tillsammans med, ska socialnämnden, efter ansökan hos förvaltningsrätten, kunna bevilja barnet en insats i form av skyddat boende med stöd av Lagen (2024:79) om placering av barn i skyddat boende. Beslut om en sådan insats ska även kunna fattas omedelbart av socialnämnden och underställas förvaltningsrätten.

Vid placering ska en särskild utsedd socialsekreterare som ansvarar för kontakten med barnet/den unge utses. Ett beslut om placering av barn i skyddat boende ska övervägas minst var sjätte månad av socialnämnden. Det är av stor vikt att barnets och vårdnadshavarens ärenden är samordnade. Det är viktigt att barnets inställning till insatsen skyddat boende klargörs. Socialnämnden ska upprätta en vårdplan för dem som vistas i skyddat boende och

därutöver en genomförandeplan för barn och unga. Socialnämnden ska noga följa vården av de barn och unga som vistas i skyddade boenden, på motsvarande sätt som gäller för barn som är placerade utanför hemmet i andra former. Socialnämnden ska följa vården genom bland annat regelbundna personliga besök i det skyddade boendet och genom enskilda samtal med barnet.

Säkerställ tillstånd från Inspektionen för vård och omsorg, innan placering.

Övrigt gällande insatser efter behovsprövning

Hälso- och tandhälsoundersökning i samband med placering

Gällande överenskommelse med Region Örebro Län omfattar barn och unga 0 år t.o.m. 20 år från placeringstillfället och under hela placeringstiden enligt SoL eller LVU. För barn i skyddat boende enligt LSB gäller enbart hälsoundersökning.

Överenskommelsen omfattar:

1. Hälsoundersökning enligt 22 kap 7§ SoL om hälsoundersökning av barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet, inkl tandhälsoundersökning.
2. Samverkan runt placerade barn och ungas hälsa under placeringstiden.
3. Läkarsundersökning enligt 32 § vid ansökan om vård enligt LVU.

Socialnämnden ska underrätta regionen om att ett barn eller en ung person i åldern 18–20 år, i anslutning till att vård utanför det egna hemmet inleds, ska erbjudas en sådan hälsoundersökning som avses i lagen om hälsoundersökning. Detsamma gäller i anslutning till att en placering av ett barn eller en ung person i åldern 18–20 år i ett skyddat boende inleds.

Vårdnadsöverflytt

När ett barn varit placerad i samma familjehem under två år ska socialnämnden särskilt överväga om det finns skäl att ansöka om överflyttningen av vårdnaden enligt 6 kap. 8 § föräldrabalken (22 kap 14§ SoL). Övervägandet kan ske tidigare än efter två år om det står klart att det är fråga om en ”uppväxtplacering”. Om nämnden finner att en överflyttning av vårdnaden är till barnets bästa, ansöker nämnden om detta hos tingsrätten. Om nämnden ej ansöker om vårdnadsöverflytt ska dock frågan övervägas årligen.

Separat riktlinje finns upprättat för kompletterande information.

Föräldrars ersättningsskyldighet i samband med placering

Enligt 24 kap SoL, avgifter och ersättning, finns bestämmelser om att vårdnadshavare kan bli ersättningsskyldiga för kostnader när deras barn blir föremål för insatser som till exempel:

- Familjehemsplacering
- HVB
- Skyddat boende

Regler om ersättning från vårdnadshavare är tillämpliga även för skyddat boende, men måste alltid föregås av skälighetsbedömning. Kommunen ska avstå från att kräva ersättning när det bedöms vara till barnets skydd eller trygghet.

Regler för hur varje förälders specifika ersättningsnivå ska räknas ut beskrivs i socialtjänstförordningen 6 kap 2–4 §§ och återfinns i separat rutin. Ersättningsnivån får dock inte överstiga underhållsstödsbeloppet vilket finns reglerat i socialförsäkringsbalken 18 kap

20§. Föräldrarna ska få ett skriftligt beslut där det framgår enligt vilket lagrum kravet sker samt det belopp som ska betalas och hur betalningen ska ske.

Omprovning av ersättningsnivå

Om en vårdnadshavare åläggs ersättningsskyldighet enligt 24 kap SoL, ska socialnämnden minst en gång per år genomföra en ny ekonomisk provning för att bedöma betalningsförmåga. Syftet är att säkerställa att ersättningen fortsatt är skälig.

Insatser för personliga behov - insatser utan individuell behovsprövning

Enligt 11 kap 5§ SoL får Socialnämnden erbjuda insatser utan individuell behovsprövning. De insatser för personliga behov som får tillhandahållas utan individuell behovsprövning kan vara såväl allmänt inriktade insatser - som är öppna för alla - som individuellt inriktade insatser - som är anpassade efter den enskildes behov. Det handlar framför allt om informerande, rådgivande och stödjande verksamheter som är öppna för alla eller en avgränsad målgrupp, men även om träffpunkter för olika målgrupper, familje- och alkoholordgivning och enklare former av stödsamtal för personer som är utsatta för våld i nära relationer eller hedersrelaterat våld.

Insatslista – insatser utan individuell behovsprövning

Nedanstående insatser ges utan individuell behovsprövning inom socialnämnden i Askersunds kommun. För vidare info kring specifik insats hänvisas till verksamhetens insatskatalog.

1. Insats: Rådgivning/information

Målgrupp: Barn, unga och vuxna

Villkor: Kommuninvånare samt vuxna med barn som är folkbokförda i Askersunds kommun

2. Insats: Personligt stöd/stödsamtal

Målgrupp: Barn och unga 0–18 år

Villkor: Kommuninvånare

3. Insats: Stödsamtal – våld i nära relation

Målgrupp: Barn, unga och vuxna

Villkor: Kommuninvånare utsatt för våld eller barn som bevittnat våld i nära relation

4. Insats: Stödsamtal – brottsoffer

Målgrupp: Barn och unga

Villkor: Kommuninvånare, utsatta för brott.

5. Insats: Stödsamtal – utövare av våld i nära relation

Målgrupp: Barn och unga

Villkor: Kommuninvånare, utövare av våld i nära relation

6. Insats: Bekymringssamtal

Målgrupp: Ungdomar 7-18 år samt deras föräldrar där oro framkommer

Villkor: Kommuninvånare samt vuxna med barn som är folkbokförda i Askersunds kommun

7. Insats: Föräldraskapsstöd genom samtal

Målgrupp: Föräldrar med barn 0–18 år

Villkor: Kommuninvånare samt vuxna med barn som är folkbokförda i Askersunds kommun

8. Insats: Familjebehandling

Målgrupp: Föräldrar med barn 0–18 år

Villkor: Familjer med barn som är folkbokförda i Askersund och som upplever svårigheter inom familjen.

9. Insats: ABC föräldraskapsstödsutbildning 3-12 år samt ABC tonår, enskilt eller i grupp.

Målgrupp: Föräldrar med barn 0–18 år

Villkor: Kommuninvånare samt vuxna med barn som är folkbokförda i Askersunds kommun

10. Insats: Strukturerad öppenvård, ART (Aggression replacement training) enskilt eller i grupp.

Målgrupp: Barn, unga och vårdnadshavare/föräldrar med barn 0–18 år

Villkor: Kommuninvånare samt vuxna med barn som är folkbokförda i Askersunds kommun

11. Insats: Strukturerad öppenvård, BIFF (Barn i föräldrars fokus) enskilt eller i grupp.

Målgrupp: Föräldrar till barn 0–18 år

Villkor: Kommuninvånare samt vuxna med barn som är folkbokförda i Askersunds kommun

12. Insats: Nätverksarbete/nätverksträffar med eller utan barn och föräldrar

Målgrupp: Barn och ungdomar 0–18 år

Villkor: Kommuninvånare samt vuxna med barn som är folkbokförda i Askersunds kommun

13. Insats: Samarbetssamtal

Målgrupp: Vuxna med barn 0–18 år

Villkor: Kommuninvånare samt vuxna med barn som är folkbokförda i Askersunds kommun, samtycke från båda föräldrarna/vårdnadshavarna

14. Insats: Informationssamtal

Målgrupp: Vuxna med barn 0–18 år

Villkor: Kommuninvånare samt vuxna med barn som är folkbokförda i Askersunds kommun, för gemensam träff krävs samtycke från båda föräldrarna/vårdnadshavarna

15. Insats: Provtagning barn och unga

Målgrupp: Barn och unga 15–18 år

Villkor: Starka indicier på att nyttjade av droger förekommit, samtycke från båda vårdnadshavarna.

16. Insats: Skolsocialt team

Målgrupp: Barn och unga i grundskolan

Villkor: Kommuninvånare, barn inskriva på skolan i Askersunds kommun där insatsens erbjuds.

17. Insats: Familjecentralens öppna verksamhet (Öppen förskola, babycafé och spädbarnsmassage)

Målgrupp: Föräldrar och blivande föräldrar med barn 0–18 år

Villkor: Samma som målgrupp

18. Insats: Gruppverksamhet barn, Skilda världar

Målgrupp: Barn och unga 0-18 år

Villkor: Kommuninvånare, separerade föräldrar

19. Insats: Gruppverksamhet barn, Krångel i familjen

Målgrupp: Barn och unga 0-18 år

Villkor: Kommuninvånare, föräldrar/förälder med psykisk ohälsa och/eller missbruksproblematik.

20. Insats: Anhörigstöd för barn, enskilt eller i grupp

Målgrupp: Barn och unga 0-18 år

Villkor: Kommuninvånare, föräldrar/förälder med psykisk ohälsa och/eller missbruksproblematik.

21. Insats: Umgängesstöd

Målgrupp: Föräldrar till barn 0-18

Villkor: Kommuninvånare eller kommuninvånare med barn som är placerade genom Askersunds kommun.

22. Insats: Gruppverksamhet barn, BIFF/Ett fredat rum/Hanna och Theo

Målgrupp: Barn och unga 0-18 år

Villkor: Kommuninvånare, förälder/föräldrar i familjerättsliga konflikter.

Undantag från skyldigheten att dokumentera - insatser utan individuell behovsprövning

Enligt 14 kap 4§ SoL gäller inte skyldigheten att dokumentera uppgifter om den enskildes personliga förhållanden vid rådgivning. Socialnämnden får, om det finns särskilda skäl, besluta att uppgifter som kan röja den enskildes identitet inte ska dokumenteras vid genomförande av en insats utan individuell behovsprövning enligt 11 kap 5 § SoL. Undantag för dokumentation gäller följande insatser;

Generell bestämmelse: Samtliga insatser som ges inom enheten utifrån personliga behov enligt 11 kap 5§ SoL får socialnämnden med stöd av 14 kap 5 § SoL besluta om att uppgifter som kan röja den enskildes identitet inte ska dokumenteras vid genomförande av insats.

1. Insats: Rådgivning/information

Målgrupp/kriterier: Familjer med barn och unga upp till 21 år som av olika skäl är i behov av rådgivning

Utförare: Egen regi

Skäl: Rådgivning 14 kap 4 § nya SoL. Dokumentation av verksamhet i egen regi görs på gruppnivå.

2. Insats: Familjerådgivning

Målgrupp/kriterier: 18 år och äldre som har problem i par- eller familjerelationen eller är separerade.

Utförare: Regionen på uppdrag av länets kommuner.

Skäl: Rådgivning 14 kap 4 § nya SoL. Dokumentation av verksamhet i egen regi görs på gruppnivå.

3. Insats: Enklare service

Målgrupp/kriterier: Kommuninvånare

Utförare: Egen regi

Skäl: Enligt 6 § Förvaltningslagen har myndigheter allmän serviceskyldighet. Sådan service omfattas inte av dokumentationskravet enligt socialtjänstlagen, då det inte är att betrakta som en insats enligt SoL.

4. Insats: Råd och stöd till barn och unga

Målgrupp/kriterier: Unga brotts- eller våldsutsatta och deras anhöriga.

Utförare: Egen regi

Skäl: 14 kap. 4 eller 5 §§ nya SoL. Uppgifter om den enskildes personliga förhållanden behöver inte dokumenteras.

5. Insats: Samarbetssamtal, frivilliga

Målgrupp/kriterier: Föräldrar som är oeniga kring vårdnad, boende och umgänge.

Utförare: Familjerätt i egen regi

Skäl: Rådgivning 14 kap 4 § nya SoL. Dokumentation av verksamhet i egen regi görs på gruppnivå. Undantaget gäller endast när ansökan inkommer från vårdnadshavare/förälder själv.

6. Insats: Familjecentralens öppna verksamheter

Målgrupp/kriterier: Öppen förskola, babycafé och spädbarnsmassage

Utförare: Egen regi

Skäl: Öppen verksamhet för specifik målgrupp, 14 kap § 5 nya SoL Dokumentation av verksamhet i egen regi görs på gruppnivå

7. Insats: Föräldraskapsstöd

Målgrupp/Kriterier: ABC – föräldrar med barn i åldrarna 3-12 år samt ABC tonår.

Utförare: Egen regi

Skäl: Öppen verksamhet för specifik målgrupp, 14 kap § 5 nya SoL Dokumentation av verksamhet i egen regi görs på gruppnivå

8. Insats: Föräldraskapsstöd

Målgrupp/kriterier: Strukturerad öppenvård, ART (aggression replacment training)

Utförare: Egen regi

Skäl: Öppen verksamhet för specifik målgrupp, 14 kap § 5 nya SoL Dokumentation av verksamhet i egen regi görs på gruppnivå

9. Insats: Föräldraskapsstöd

Målgrupp/kriterier: Strukturerad öppenvård, BIFF (Barn i föräldrars fokus) enskilt eller i grupp. Föräldrar till barn 0–18 år.

Utförare: Egen regi

Skäl: Öppen verksamhet för specifik målgrupp, 14 kap § 5 nya SoL Dokumentation av verksamhet i egen regi görs på gruppnivå

10. Insats: Bekymringssamtal

Målgrupp: ungdomar 13–18 år samt deras föräldrar där oro förekommer.

Utförare: Egen regi

Skäl: Rådgivning 14 kap 4 § nya SoL. Dokumentation av verksamhet i egen regi görs på gruppnivå.

Förebyggande arbete

Socialtjänsten ska arbeta förebyggande och vara en integrerad del av socialtjänstens verksamhet. Förebyggande arbete kräver långsiktiga och samordnade åtgärder samt en långsiktig planering av kommunens insatser. Målet är att ett proaktivt arbetssätt ska genomsyra hela socialtjänstens verksamhetsområde och på samtliga nivåer, det vill säga samhälls-, grupp- och individnivå. Det praktiska förebyggande arbetet kan bedrivas på olika sätt och ska vara en dynamisk, prioriterad och återkommande fråga för socialnämnden.

Det förebyggande arbetet ska ha fokus på: Risk och skyddsfaktorer, social problematik, psykisk ohälsa, alkohol och droger, våld, kriminalitet samt utanförskap.

Brottsförebyggande arbete

Socialnämnden ska enligt 6 kap 8§ SoL arbeta för att förebygga och motverka brottslighet bland barn och unga. Socialnämnden ska agera proaktivt och ta egna initiativ för att förebygga och motverka brottslighet bland barn och unga. Insatser behöver sättas in i ett tidigt skede och särskilda brottsförebyggande och återfallsförebyggande insatser behöver användas. Det är väsentligt att de insatser som ges är i enhetlighet med bästa tillgängliga kunskap enligt de kunskapsstöd som finns.

Planering och genomförande

Planering insats personliga behov – utan behovsprövning

Interna insatser som genomförs utan behovsprövning, omfattas av dokumentationsskyldigheten samt att insatsen ska planeras enligt följande;

- Kartläggning av behov:

Utförare genomför en mindre kartläggning för att identifiera individen/familjens behov och risker.

- Utformning av insatser:

Utifrån kartläggningen utformas insatsen som är anpassad till de identifierade behoven och ett tydligt mål med insatsen ska framgå.

- Uppföljning och utvärdering:

Insatser ska följas upp och utvärderas för att säkerställa önskad effekt.

Vård- och genomförandeplan

Enligt 9 kap 12§ SoL ska socialnämnden upprätta en vårdplan när ett barn eller en ungdom placeras utanför det egna hemmet. Vidare ska nämnden upprätta en genomförandeplan, dvs en plan över hur vården ska genomföras. Av en vårdplan och genomförandeplan ska det även framgå vilka åtgärder och insatser andra huvudmän har ansvar för. Vårdplanen ska undertecknas av alla berörda parter. Upprättad vårdplan ska bifogas i samband med beredning av ärende i socialnämnden.

En vårdplan ska revideras vid behov och tillhörande genomförandeplan ska vid detta tillfälle även ses över. En revidering av vårdplanen ska ske vid ett första tillfälle senast när barnet varit placerad i två år. Den reviderade vårdplanen ska särskilt avse barnets långsiktiga boende.

Hur en insats ska genomföras dokumenteras i en genomförandeplan. Nya socialtjänstlagen ställer tydligare krav på planering och dokumentation av insatser, och genomförandeplanen är ett viktigt verktyg för att uppfylla dessa krav. Genomförandeplanen finns för att säkerställa att insatserna utformas utifrån individens behov och önskemål samt att insatserna följs upp och utvärderas. följa upp och utvärdera insatserna.

Vid öppenvårdsinsatser upprättas genomförandeplanen av utföraren tillsammans med barnet och dennes vårdnadshavare. Vid placering ska ansvarig handläggare ansvara för att genomförandeplan upprättas. Genomförandeplanen ska regelbundet följas upp, minst var sjätte månad, samt revideras vid behov. Utföraren ska under tiden för beslutet kontinuerligt dokumentera

Uppdrag

Vid insatser för personliga behov ska insatsens mål formuleras i ett uppdrag till den som ska utföra insatsen. Uppdraget ska ha sin utgångspunkt i de centrala behov som beskrivits i beslutsunderlaget. Uppdragets mål ska vara konkreta och uppföljningsbara och peka på den önskade förändringen.

SIP – samordnad individuell plan

Om en enskild har behov av insatser från både socialtjänsten och från hälso- och sjukvården, ska kommunen tillsammans med regionen upprätta en individuell plan (SIP). Planen ska upprättas när den behövs för att den enskilde ska få sina behov tillgodosedda. Den unge eller vårdnadshavaren behöver samtycka till att planen upprättas. Både socialnämnden, regionen och skolan kan initiera en SIP, men det är den unge eller vårdnadshavaren som bestämmer

vilka aktörer som får sammankallas till mötet. Barnet ska tillfrågas utifrån sin ålder och mognad. Arbetet med planen ska påbörjas utan dröjsmål.

I planen ska det uppges;

- vilka insatser som behövs
- vilka insatser respektive huvudman ska svara för
- vilka åtgärder som vidtas av någon annan än kommunen eller regionen
- vem av huvudmännen som ska ha det övergripande ansvaret för planen.

Uppföljning

Skyldigheten att dokumentera regleras i 14 kap. 3§ i ny socialtjänstlag. Av den bestämmelsen följer att handläggning av ärenden ska dokumenteras och en systematisk uppföljning ska ske av pågående insatser. Uppföljningen riktas gentemot uppställda mål och dokumentera hur de påverkar enskilda brukare och grupper. Dokumentationskravet i samband med genomförandet av insatser avser omständigheter och händelser av betydelse. Dokumentationen förs i verksamhetssystemet och uppföljningsdokument ska användas vid samtliga insatser. Vid behovsprövad insats har handläggare ansvar för dokumentationen och vid insats utan behovsprövning har utförare ansvar för dokumentationen.

Uppföljning av insatser syftar till att säkerställa att socialtjänsten arbetar effektivt och att insatserna ger önskade resultat, och den ska vara systematisk och löpande.

Unga lagöverträdare

När ett barn eller ung person är misstänkt för ett brott har socialnämnden vissa specifika uppgifter, som att närvara vid polisförhör och skriva yttrande till domstol. Socialnämnden har också ett ansvar att verkställa vissa särskilda ungdomspåföljder när barnet eller den unge har dömts för ett brott.

Barn under 15 år

Barn under 15 år är inte straffmyndiga och kan inte dömas till någon påföljd. Därför får det inte inledas en förundersökning mot någon som är under 15 år. Polis och åklagare kan ändå i vissa fall utreda omständigheterna kring ett brott. Detta görs i en utredning enligt 31§ LUL. När det gäller vissa allvarliga brott, till exempel grov misshandel eller rån, är utgångspunkten att polis eller åklagare ska inleda en utredning enligt 31§ LUL. På begäran av socialnämnden får en utredning enligt 31§ LUL även inledas i andra fall. Socialnämnden ska begära en sådan utredning om de bedömer att utredningen kan antas ha betydelse för att avgöra behovet av socialtjänstens insatser för barnet. Vid sin bedömning ska nämnden särskilt beakta om det är fråga om ett brott som innebär att barnet äventyrar sin hälsa eller utveckling eller om det är fråga om upprepad brottslighet.

Utgångspunkten är att företrädare för socialtjänsten ska närvara vid polisförhör när ett barn under 15 år misstänks för att ha begått ett brott. När det gäller allvarlig brottslighet eller i de fall som nämnden har begärt en utredning enligt 31 § LUL så ska en företrädare för socialnämnden närvara. I andra fall ska socialtjänsten närvara såvida det inte möter något hinder.

Barn 15–17 år

När det gäller barn 15–17 år ska företrädare för socialtjänsten närvara vid förhör om det är möjligt och om det kan ske utan men för polisens utredning. Detta gäller om barnet är misstänkt för ett brott som har fängelse i straffskalan.

Åklagaren eller undersökningsledaren ska i vissa fall inhämta ett yttrande från socialnämnden när ett barn misstänks för att ha begått ett brott innan fyllda 18 år. Yttrandet används som underlag när åklagaren fattar beslut i åtalsfrågan. Yttrandet kan påverka åklagarens inställning till om beslut om straffvarning är aktuellt. Om åtal väcks kan yttrandet användas som underlag för valet av påföljd. Ibland kan domstolen behöva inhämta ett yttrande om ett sådant saknas inför domstolsförhandlingen. Enligt 11 § LUL ska vissa uppgifter finnas med i ett yttrande. Exempelvis en bedömning av om barnet eller den unge har ett särskilt behov av åtgärder som syftar till att motverka en ogynnsam utveckling samt vilket sätt de åtgärder som socialnämnden föreslår syftar till att motverka att barnet eller den unge utvecklas ogynnsamt.

Enligt 6§ lag med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare (LUL) ska omsorgsnämnden omedelbart underrättas om ett barn under 18 år är skäligen misstänkt för ett brott som kan ge fängelse. Vid förhör med ett barn, under 18 år ska företrädare för socialtjänsten närvara om det är möjligt och kan ske utan men för utredningen (7 § LUL).

Ungdomstjänst och medling

Enligt 18 kap 8§ SoL ansvarar kommunen för att påföljden ungdomstjänst enligt 32 kap. 2§ brottsbalk (1962:700) kan verkställas så snart som möjligt (senast två månader efter att dom vunnit laga kraft). En arbetsplan ska upprättas där det tydligt framgår vad ungdomstjänsten avser att innehålla och en handledare för den unge utses. Arbetsplanen ska innehålla uppgifter om vart arbetet ska utföras, arbetstider, det lägsta och det högsta antalet timmar som ska utföras varje vecka eller månad och om det finns några övriga villkor. Nämnden ska kontrollera att planen följs.

Enligt 15 kap 5§ SoL framgår att socialnämnden är skyldiga att underrätta åklagare om arbetsplanen ej följs.

Socialtjänsten har ett ansvar för att erbjuda medling vid brott, särskilt när gärningspersonen är under 21 år. Detta ansvar omfattar att informera och bedöma lämpligheten i medling, samt att säkerställa att medling sker på ett sätt som är lämpligt för alla parter. Insatsen syftar till att gärningspersonen ska få ökad insikt om brottets konsekvenser och att brottsoffret ska ges möjlighet att bearbeta sina upplevelser.

Våld i nära relation och barnfridsbrott

Våld i nära relationer kan ta sig många olika uttryck och utgör ofta ett mönster av handlingar. Exempel på våldstyper är fysiskt, sexuellt och psykiskt våld och/eller hot om våld samt försummelse.

Vid misstanke om att barn utsatts eller bevittnat våld eller förtryck ska socialtjänsten omedelbart inleda utredning (14 kap 2§ med stöd av 20 kap 5§ SoL). Socialtjänsten ansvarar för att ett barn, som utsatts för brott, och dennes närstående får det stöd och den hjälp de behöver. Socialtjänsten ska särskilt beakta att ett barn som bevittnat våld eller andra övergrepp av eller mot närstående är ett brottsoffer. Mer information finns i HSL-FS 2022:39. Det straffrättsliga skyddet stärks för barn enligt 4 kap 3 § Brottsbalken. Bestämmelsen

innebär att barn som bevittnar vissa brott mellan två, till barnet närstående, personer blir målsägande i ett barnfridsbrott.

I en utredning som gäller ett våldsutsatt barn eller ett barn som bevittnat våld ska socialnämnden göra en bedömning av risken för att barnet kommer att utsättas för eller bevittna ytterligare våld. En riskbedömning ska uppdateras om socialnämnden får kännedom om omständigheter, tidigare okända eller nytillkomna, som kan komma att påverka riskbedömningen. Skyddsbedömning ska ske löpande under utredningen.

Barnahus

Vid misstänkta fysiska, psykiska eller sexuella övergrepp mot barn och unga samverkar socialtjänsten med Barnahus i Örebro. Vi inkomna uppgifter angående misstanke ska socialnämnden omgående ta en kontakt med Barnahus för samråd.

Brottsofferstöd

Socialnämnden har ett stort ansvar att stötta barn som utsatts för brott och deras närstående och ska erbjuda brottsofferstöd till alla. Detta ansvar inkluderar att se till att barnen får det stöd och den hjälp de behöver, oavsett om de själva blivit offer eller bevittnat brott mot andra. som har utsatts för brott och till dennes närstående. Det gäller alla som är eller har varit utsatta för våld eller andra övergrepp av närstående samt personer som är eller har varit utsatta för våld eller förtryck med hedersmotiv.

Socialnämnden ska samarbeta med skolan, polisen och andra aktörer för att säkerställa att barnet får den hjälp som behövs.

Övrigt

Ansvarsfördelning mellan kommuner

Ansvarsfördelningen mellan kommuner regleras under 29 kap SoL, där bosättningskommunens ansvar anges som huvudregel. Vistelsekommunens ansvar är därmed ett undantag från huvudregeln. Den enskilde ska alltid vara garanterad omedelbar hjälp oavsett i vilken kommun han eller hon befinner sig när hjälpen behövs.

Enligt gällande bestämmelser ska bosättningskommunen ha ansvar för stöd- och hjälpinsatser oavsett om den enskilde vistas i bosättningskommunen eller tillfälligt i en annan kommun. Vistelsekommunen kan då i vissa fall bli skyldig att bistå med utredning och verkställighet av en insats.

Ensamkommande barn

Med begreppet ensamkommande barn avses barn under 18 år som har kommit till Sverige utan föräldrar eller någon annan medföljande legal vårdnadshavare. Mottagandet av ensamkommande flyktingbarn regleras av annan myndighet och deras lagar. Alla aktörer som kommer i kontakt med ett enskilt barn bör samverka för att ge barnet det stöd det behöver och har rätt till. Socialtjänstlagens regler om handläggning och dokumentation gäller på samma sätt som i övriga ärenden.

Ej verkställda beslut

Nämnden ska rapportera till IVO (Inspektionen för vård och omsorg) de beslut som fattats med stöd av 11 kap 1§ SoL;

- En individuallapport för varje gynnande beslut som inte verkställts inom tre månader.
- En individuallapport för varje avbruten verkställighet som inte verkställts på nytt inom tre månader.

Ansvar för detta har systemansvarig och handläggare behöver bistå med nödvändiga uppgifter.

Jäv

Jäv är en situation där en person har en sådan intressekonflikt eller en annan särskild relation till ett ärende att det kan inverka på deras omdöme eller beslut. Den som känner till att de kan vara jäviga ska självständigt meddela arbetsledning och avstå från att delta i handläggningen.